

ÇİN HALK CUMHURİYETİ ÜLKE RAPORU

OCAK 2020

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
TABLO LİSTESİ	2
YÖNETİCİ ÖZETİ	3
1. GENEL BİLGİ	4
1.1. Coğrafi Konum	5
1.2. Siyasi ve İdari Yapı	5
1.3. Nüfus	6
1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	6
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
2.1. Ekonomi Politikaları	6
2.2. Ekonomik Performans	6
3. EKONOMİ'DE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER	7
3.1. Tarım ve Hayvancılık	7
3.2. Sanayi	8
3.3. Madencilik	8
3.4. İnşaat	8
3.5. Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı	9
3.6. Enerji	9
3.7. Bankacılık	9
3.8. Perakende Sektörü	10
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	10
4.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü	10
5. DIŞ TİCARET	11
5.1. Çin'in İhracatı	11
5.2. Çin'in İthalatı	12
6. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER	13
6.1. Çin'e Gıda Maddeleri İhracatında Yerine Getirilmesi Gerekli Prosedürler	13
6.2. Çin'e İhracatta İzlenecek Adımlar	14
6.3. Gümrük Vergileri	16
6.4. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları	16
6.5. Dağıtım Kanalları	16
6.6. Tüketici Tercihleri	17
6.7. Reklam ve Promosyon	18
6.8. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme	18
6.9. Anlaşmazlıkların Çözümü	18

6.10. Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri	19
6.11. Kamu İhaleleri	19
7. TÜRKİYE İLE TİCARET	20
8. BURSA’NIN ÇİN İLE DIŞ TİCARETİ.....	21
9. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	21
14.1. Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri	22
15. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	23
15.1. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler.....	23
15.2. Para Kullanımı	23
15.3. Pasaport ve Vize İşlemleri	23
15.4. Kullanılan Lisan.....	24
15.5. Ulaşım.....	24
16. Yerel Saat	24
17. İklim.....	24
18. SWOT ANALİZİ.....	25
19. YARARLI ADRESLER.....	26
20. KAYNAKÇA.....	28

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Çin’in Dış Ticareti (Milyon \$)	11
Tablo 2: Çin’in İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$).....	11
Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$).....	12
Tablo 4: Çin’in İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$).....	12
Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)	13
Tablo 6: Çin’in Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$).....	20
Tablo 7: Türkiye’nin Çin’e İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$).....	20
Tablo 8: Türkiye’nin Çin’in İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$).....	21
Tablo 9: Bursa ilinin Çin ile Dış Ticareti (\$).....	21

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Çin Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao; güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur.
- 1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hakimidir.
- Çin, maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Aralarında demir, demir alaşımlı metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda bulunmaktadır. Bu arada Çin, uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır.
- Çin son dönemde yabancı sermayeyi çekme konusunda çok başarılı olmuştur. 1990'ların başından itibaren gelişmekte olan ülkelere yapılan yatırımların başında Çin yer almıştır.
- Çin Halk Cumhuriyeti 2,5 milyar dolar ihracat ile dünyanın en büyük mal ihracatçısı konumundadır. 2018 yılında Çin'in ihracatı bir önceki yıla göre %10.1 oranında artmış ve 2,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatı ise bir önceki yıla göre %15.7 oranında artarak 2.1 milyar dolar olmuştur.
- 2018 yılında Çin'in ihracatında en önemli ülkeler, ABD, Hong Kong, Japonya, ve Güney Kore'dir. Ülkemiz Çin'in ihracatında 27. sırada yer almaktadır.
- **Başlıca İhraç Ürünlerimiz:** Mermer ve traverten, krom, bakır, kurşun, demir, çinko, tabii borat cevherleri, bor oksitleri ve borik asitler
- **Başlıca İthal Ürünlerimiz:** Otomatik bilgi işlem makinaları ve üniteleri, hücresel/diğer kablosuz ağlar için telefonlar, oyuncaklar, ses-görüntü ve diğer bilgileri almaya, çevirmeye ve vermeye yarayan araçlar, yük/insan taşıma amaçlı gemiler
- Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), dünyada üçüncü, Doğu Asya'da ise en büyük ticari ortağımızdır. İkili ticaret hacminde ilk kez 1 milyar ABD Doları'nın aşıldığı 2000 yılından bu yana kaydedilen gelişme sonucunda 2018 yılı sonunda ticaret hacmimiz 23 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır.
- 2018 yılı itibariyle , Bursa ilinden Çin'e geçen seneye oranla %5.2 oranında bir düşüş yaşanmış olup ihracatımız 173 milyon dolar olarak gerçekleştirilirken, ithalat rakamımız 690 milyon dolar olmuştur.2019 verileri geçici olmakla birlikte Bursa ilinden Çin'e 138 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 624 milyon dolar olmuştur.
- 2019 verilerince Bursa'da Çin sermayeli 11 firma bulunmaktadır.
- Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Bursa'dan Çin'e ihracat yapan firma sayımız 273'dir.

1. GENEL BİLGİ

RESMİ ADI	ÇİN HALK CUMHURİYETİ
YÖNETİM BİÇİMİ	TEK KOMÜNİST PARTİLİ SOSYALİST DEVLET ÇKP; ÇİN KOMUNİST PARTİSİ
DEVLET BAŞKANI	XI JINPING (Şİ ÇİNPİNG)
BAŞKENT	PEKİN
NÜFUS (WORLDOMETERS 2019)	1,436,858,965
YÜZ ÖLÇÜMÜ (KM²)	9,561,000
DİL	ÇİNCE (Moğolca, Tibetçe ve Uygarca dilleri de tanınmaktadır.)
PARA BİRİMİ	YUAN
GSYİH (MİLYON \$)- 2018 IMF	10.492.514
KBGSYİH (\$) -2018 IMF	10.088
BÜYÜME ORANI (%) -2018 IMF	6,56

1.1. Coğrafi Konum

Çin Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao; güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazladır. Çin'nin doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin anakarasının toplam sahil uzunluğu 18 000 km'den fazladır.

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan ÇHC'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır. Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hakimidir. ÇKP 1921 yılında kurulmuştur ve 86 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. Parti devletle bütünleşmiş olup, devlet politikası Parti vasıtasıyla uygulanmaktadır. ÇKP'nin Genel Sekreteri aynı zamanda Devlet Başkanı'dır.

ÇHC'nin bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ya göre devletin merkez organları; Ulusal Halk Kongresi (UHK), ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır.

Ulusal Halk Kongresi (Meclis) üyeleri ÇKP tarafından seçilen temsilcilerden oluşmaktadır. Genel seçim uygulaması yoktur.Devlet Konseyi (hükümet), devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Hükümet işlerini Devlet Konseyi takip etmektedir. Devlet Konseyi 4 Başbakan Yardımcısı, 4 Konsey üyesi, 25 Bakan'dan oluşmakta ve başında Başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir. Ekonomiyi ve diplomatik ilişkileri yönetir ve toplumsal konuları ele alır. Başbakan, Devlet Başkanı tarafından atanır ve görevinden alınır.

Ayrıca, ÇKP liderliğinde siyasi danışma ve istişarelerin yapıldığı "Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı" (ÇHSDK) adlı bir mekanizma da mevcuttur.Devlet yönetiminin en yetkili organı ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimi Komitesi'dir. Daimi Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimi Komite'nin başkanı Devlet Başkanı Xi Jinping'dir. Başbakan da Komitenin üyeleri arasındadır. Tüm üyeleri devlet lideri olarak kabul edilmektedir. ÇHC Devlet Başkanı Xi Jinping, 17 Mart 2013 tarihinde göreve başlamıştır.

Çin'de meclisin görevi daha çok temsilidir. Ulusal Halk Kongresi (UHK) adı verilen meclisin üyeleri halk tarafından değil, ÇKP tarafından belirlenmektedir. Üyelerin seçiminde geniş tabanlı temsiliyet gözetilmektedir. UHK yılda bir kez Mart ayında toplanmakta ve Hükümet programını ve ihtiyaca göre hazırlanan yeni yasaları onaylamaktadır. Onay işlemi UHK'nın 2987 üyesinin onayıyla neticelenmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki eyaletler her biri nüfus ve yüz ölçümü olarak ortalama bir Avrupa ülkesinin boyutunda ve ölçeğindedir. Ülkenin eyaletlere bölünerek incelenmesi ülke dinamiklerinin daha etkin olarak değerlendirilmesini açısından önem arz etmektedir. Çin idari olarak, 23 eyalet, 5 özerk bölge ve 4 belediye'ye ayrılmıştır. Ancak bu yapıların hepsi eyalet seviyesindedir. Çin Tayvan'ı 23. Eyalet olarak kabul edilmektedir.Ülkemiz de Tayvan'ı resmi olarak tanımamaktadır.

Eyaletler: Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Shandong, Shanxi, Sichuan, Yunnan, Zhejiang; Tayvan Özerk Bölgeler: Guangxi, İç Moğolistan (Nei Mongol /Inner Mongolia), Ningxia, Uygur (Xinjiang Uygur), Tibet (Xizang)dir.

Belediyeler: Pekin (Beijing) , Chongqing, Şanhay , Tianjin

Çin ana karasında yer almayan Hong Kong ve Macau ise özel idari bölgeler olup söz konusu bölgelerde serbest ticaret rejimi uygulanmaktadır. Hong Kong ve Macau'un özerk yönetim sistemi Çin Halk Cumhuriyeti Yönetim yapısında 'Tek ülke iki sistem' olarak nitelendirilmektedir.

1.3. Nüfus

2019 yılı rakamlarına göre ülke nüfusu 1,41 milyara ulaşmıştır. Uygulanan politikalar sonucunda nüfus azalarak da olsa artmaya devam etmektedir. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. Bu nedenle .2016 yılında ülkede tek çocuk politikasına son verilerek her ailenin iki çocuk sahibi olmasına izin verilmiştir. Ülkede 65 yaş üstü nüfus hızla artmaktayken 2018 yılı verilerine göre nüfusun yaklaşık %10'unun oluşturmaktadır. Yüksek nüfus, Çin için en büyük sorunlardan birisini teşkil etmenin yanı sıra, büyük bir ekonomik güç kaynağı olma niteliğindedir.

Gelecek 10 yıl içinde yaklaşık 70 milyon kişinin iş gücüne katılacağı öngörülmüştür. Bu kitlenin yarattığı baskının, yüksek büyüme oranlarını önümüzdeki dönemde de zorunlu kılacağı düşünülmektedir. Nüfusun %91,6'sı Han kökenli Çinliler, %16,7'sini ise aralarında Uygurların da bulunduğu diğer azınlıklar oluşturmaktadır

1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Çin, maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Aralarında demir, demir alaşımlı metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda bulunmaktadır. Bu arada Çin, uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır. Rusya ve Kanada'dan sonra yüzölçümü en geniş ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti, sahip olduğu hidroelektrik güç potansiyeli ve kömür rezervleri açısından da dünya birincisidir. Ancak üretilen kömürün kalitesi düşüktür. Yer yer karşılaşılan enerji darboğazları ülke ekonomik gelişmesinin en önemli engellerinden biri olarak görülmektedir. Hali hazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Çin önemli bir ham petrol ithalatçısıdır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Ekonomi Politikaları

Çin son dönemde yabancı sermayeyi çekme konusunda çok başarılı olmuştur. 1990'ların başından itibaren gelişmekte olan ülkelere yapılan yatırımların başında Çin yer almıştır. Çin hükümeti yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine ülkenin bu anlamda bir doyuma ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, "Milli Muamele" ilkesini uygulamaya koymuştur. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler düşünülmektedir.

Dış Ticaret Kanunu 1995'te yürürlüğe girmiştir. Dış Ticaret, yabancı sermayeli kuruluşlar istisna tutulmak üzere, ticaret planlama mekanizması ilkeleri çerçevesinde Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülmektedir. Dış ticaret, ulusal ve bölgesel düzeyde örgütlenmiş Dış Ticaret Şirketleri (FTC) yoluyla gerçekleştirilmektedir. İhracata ilişkin zorunlu planlama kaldırılmakla birlikte bazı ürünler üzerindeki lisans uygulaması devam etmektedir. Ancak ithalatta "plan" yerli üretimi korumak ve döviz rezervini kontrol etmek amacı ile önemini sürdürmektedir.

2.2. Ekonomik Performans

Merkezi planlamadan ayrıldığı 1978 yılından bu yana Çin, yılda ortalama %10 oranında büyümektedir. Özellikle ülkenin doğu kıyıları hissedilir ölçüde bir gelişme göstermektedir. Ancak ekonomik büyümenin hızı istikrarlı değildir. Tüketim eğilimi artmakta, fiyatlar yükselmekte, yabancı yatırımlar ve şehirde kişi başına düşen gelir artmaktadır. Bazı gözlemciler Çin'in resmi olarak açıklanandan çok daha hızlı büyüdüğünü öne sürmektedir. Reform döneminde ekonomik büyüme kıyı bölgelerinde çok daha hızlı gerçekleşmiştir. 1980'li yıllar ve 1990'ların başında Guangdong eyaleti genel olarak İnci Nehri Deltası, en hızlı büyüyen bölge olmuştur. Guangzhou'nun başkenti olduğu Guangdong Eyaleti ise fakir ve arka planda kalmış bir tarım bölgesiyken, Shenzen küçük bir balıkçı kasabası olarak bilinmektedir. Dönemin ÇHC Devlet Başkanı Deng Xiaoping'in "Açık

Kapı Politikası” reformları ile bu bölgedeki sosyoekonomik koşullar bir anda değişmiştir. Çin anakarasının ticarete açılması ve Hong Kong’da maaşların yükselmesiyle, Hong Kong’taki pek çok imalatçı, ucuz işçilik, düşük arazi kirası ve işletme maliyetlerinden yararlanmak için Guangzhou ve çevresine akın etmeye başlamıştır. Böylece emek yoğun sektörlerdeki faaliyetler Çin ankarasında yapılırken yönetim, tasarım, AR-GE, kalite kontrol ve finans gibi yüksek katma değerli faaliyetler Hong Kong’da sürdürülmeye devam etmiştir. “Açık Kapı Politikası”nın etkisiyle 1980’lerde başta Shenzen olmak üzere Özel Ekonomik Bölgeler gelişmeye başlamıştır. Ekonomik yükselme, tüm bölgeye yayılmış ve Guangzhou, Shenzen, Dongguan, Shunde, Nanhai ve Zhongshan gibi yerleşim bölgelerinde hızlı bir şehirleşme süreci yaşanmıştır. 1992 yılı ile birlikte Deng Xiaoping’in bu bölgeye olan desteği daha da artmış, Çin’in iç bölgelerinden milyonlarca göçmen ve mevsimlik işçi daha iyi bir yaşam standardına sahip olmak için Guangzhou ve çevresine gelmeye başlamıştır. Lojistik üsleri, havaalanları ve metrolar bu bölgenin megapolleşmesine olumlu katkıda bulunmuştur.

Anılan bölgeden bahsedilirken “Çin ekonomisinin kalbi, atölyesi”, “ticaret merkezi”, “açık pazar”, “iş odaklı mantalite”, “güçlü üretim merkezi”, “ulaşım ve üretim altyapısı güçlü”, “makine, otomotiv, elektronik, mobilya, doğaltaş-mermer sektörleri” ifadeleri kullanılmaktadır. Özellikle Guangdong eyaleti, üretim, perakende satış, mevduat, patent başvurusu sayısı, ödenen vergi miktarı, dış ticaret, cep telefonu sayısı, internet kullanımı açısından Çin’de bir numaradır. Bu ifadeler rakamlara da yansımakta, bölgedeki şehirlerin dış ticaretleri dünyadaki birçok ülkenin dış ticaretinden fazla olmaktadır. Diğer taraftan, Dünyanın ilk 500 şirketinin % 20’sinin ofisleri ve üretim kolları Guangzhou’da bulunmaktadır. Guangzhou’nun başkenti olduğu Guangdong eyaletinde 90 bin yabancı (fabrika) yatırımı, 3 bin temsilcilik ofisi vardır. Çin’in en büyük iç ticaret ve dağıtım merkezi olarak bilinmektedir. Guangzhou ve çevresinde kozmopolit bir yapı bulunmaktadır. Orta Doğulu, Afrikalı ve Latin işadamlarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. Guangzhou’da Çin’in diğer şehirlerine nazaran Ortadoğu ve Afrikalı işadamlarını yoğun olarak görmek ve bu işadamlarına yönelik hizmet veren otel ve restoranlara rastlamak mümkündür. Guangzhou ve Shenzen’de 9 adet Türk restoranı ve 1 adet Türk pastanesi bulunmaktadır. Guangzhou ve çevresi adeta Çin Hükümeti tarafından az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için bir ticaret merkezi olarak konumlandırılmıştır.

2015 yılındaki ekonomik performansa bakıldığında Çin’in GSYH’si 11,9 trilyon dolara ulaşmıştır. Enflasyon yüzde 1,5 seviyesinde gerçekleşirken kentsel kayıtlı işsizlik oranı yüzde 4,1’e inmiştir. Ayrıca, 13,1 milyon yeni istihdamla bu alanda rekor kırılmıştır. Dış ticaret hacmi 4 trilyon dolar seviyesini aşmıştır. Böylece Çin, dış ticaret hacmi açısından dünyanın en büyük ülkesi olmuştur. 2015 yılında dış ticaret hacmi için yüzde 5,6 oranında artış kaydetmiştir. Diğer taraftan, hizmet sektörünün ekonomideki payı yüzde 46,1’e ulaşarak ilk kez sanayi sektörünü geride bırakmıştır.

3. EKONOMİ’DE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

3.1. Tarım ve Hayvancılık

Tarım, Çin ekonomisi için önemli bir sektördür. 2015 yılında Tarım sektörünün nominal GSYİH’ya olan katkısı %9,3 civarında gerçekleşmiştir. Ülkede toplam istihdamın %37’si tarım sektöründe çalışmakta ve çiftçilik, ormancılık, besicilik ve balıkçılık ile geçinmektedir. Tarımda kolektif mülkiyetten özel mülkiyete geçilen 1978-2001 döneminde tarım kesiminin net geliri 5 kat artmıştır. 2000-2007 döneminde kişi başına net kırsal gelir %51,9 oranında artmıştır.

Yüzölçümü 9,561 milyon km² olan Çin’de bu alanın yaklaşık %10’u ekilebilmektedir. Buralarda pirinç, buğday, jüt, şeker kamışı ve bazı tropikal ürünler üretilmektedir. Büyük bir tarım ülkesi olan Çin, ilk defa 1994 ve 1995 yıllarında önemli miktarlarda hububat -buğday ve pirinç- ithal etmek zorunda kalmıştır.

Bu konuda yapılan tahminlerde, Çin’in ithal etme ihtiyacı göstereceği hububat miktarı kadar, ihraç edilebilecek hububatın dünyada henüz üretilmediği ifade edilmektedir. Uzun vadede Çin’de hububatın yanı sıra diğer gıda

maddeleri arzında da problemler yaşanması beklenmektedir. Diğer taraftan, Çin'in tarımsal üretimin de kendi kendine yeterliliği hususunda endişeye gerek olmadığı, normal şartlarda, iyi bir planlama ile hububat ithalatının, toplam tüketiminin % 5'ini geçmeyeceği de belirtilmektedir.

Çin'de tarımsal üretim teknikleri gelişmiştir. Özellikle seracılık bütün ülke genelinde oldukça yaygın olup, güney bölgelerinde hububat tarımı yılda iki mahsul alacak şekilde gerçekleştirilmektedir. Ülkede hayvancılık, özellikle balıkçılık yaygındır. Tarımsal üretim tekniklerinde ve tarımda kullanılan makinelerin teknolojik seviyelerinde önemli iyileştirmeler sağlanmıştır.

En önemli tarımsal ürünler; hububat, yağlı tohumlar- yer fıstığı, kolza tohumu- pamuk, jüt ve kenevir, şeker kamışı, şeker pancarı, tütün (kuru), çay, meyveler, domuz, inek, koyun eti, inek sütü, koyunyunu, ipek kozası, küçük ve büyükbaş hayvanlar olarak sayılabilir.

3.2. Sanayi

Son yıllarda toplam sanayi çıktısında çok büyük artışlar gözlenmiştir. 2015 yılında sanayideki büyüme %7,8 olmuştur. Bu artış öncelikle köy ve kasaba işletmeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Dolayısı ile yerel tarımsal artık değer düşük teknoloji emek yoğun imalat sanayi yatırımları olarak vücut bulmuştur. 1990'lı yıllarda özellikle 1992'den itibaren aralarında sayısı hızla artan yabancı sermayeli kuruluşların da katkıda bulunduğu önemli ölçüde bir üretim artışı gözlenmektedir.

Çin ekonomisi pek çok sanayi alanında yetkinliğe ulaşmış durumdadır. Modern metalürji, madencilik ve enerji ekipmanları, uçak yapımı, otomobil üretimi, büyük makine parçaları, döküm, uzay sanayi, büyük enerji devreleri, elektronik, iletişim ekipmanları, ölçüm araçları gibi alanlar, son dönemde Çin ekonomisinin faaliyet gösterdiği başlıca alanlar arasında sayılmaktadır. Çin, halen madencilik, enerji santrali, metalürji, akaryakıt, kimyasallar, otomotiv ve gemi yapımı konularında tamamen kendi teknik imkanlarına dayanmaktadır.

3.3. Madencilik

Ülkedeki madenlerin %60'ı devlet tarafından işletilmektedir. Özellikle kömür madenlerinin çok kötü koşullarda olduğundan söz edilmektedir. Kömür fiyatlarının çok düşük olması bu alandaki yatırımları özendirmekten uzaktır. Çin'in yer altı kaynakları ihtiyacının büyük bölümünü Sincan Uygur Özerk Bölgesi(Çin'in toplam petrol rezervlerinin % 30'u, doğalgaz rezervlerinin % 34'ü ve kömür kaynaklarının % 40'ı) karşılıyor. Ayrıca berilyum, mika ve bakır gibi ürünlerde Çin'deki en büyük rezervlere sahip bölgedir.

Ülkede, Tayvan ve Hong Kong'daki diğer etnik Çin toplulukları kadar olmasa da potansiyel altın tüketim talebi oldukça yüksektir. Çin dünyadaki 5. büyük altın üreticisidir. 1994 yılında altın madenciliğinde yabancı ortaklığa izin verilmiştir. Kişi başına düşen altın tüketimi Hindistan'ın 1/2'si, Tayvan'ın 1/15'i Hong Kong'un ise 1/30'u seviyesindedir.

Çin son dönemde yüksek teknoloji sanayiler için gerekli ender metallere üretici ve ihracatçısı konumuna gelmiştir. Bunlar vanadyum, titanyum, germanyum, gallyum, polikristalin ve silikon'dur. Bu ender madenler çoğunlukla İç Moğolistan Özerk Bölgesi'nden çıkarılmaktadır.

3.4. İnşaat

Ülkenin büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda Çin'de konut ve altyapı yatırımları ve bunlara ilişkin malzeme talebinin uzun bir süre daha devam etmesi beklenmektedir. 40 milyar m2 bina alanına sahip olan Çin'de her yıl 2 milyar m2 yeni bina ekleniyor. Dünya Bankası'na göre bina artış hızı dikkate alındığında 2015 yılı itibarıyla tüm dünyadaki bina inşaatlarının yarısı Çin'de gerçekleşecektir. 2011-2015 yılları arasında 36 milyon adet yeni konut inşa etmeyi hedefleyen Çin, bu sayede şu anda yüzde 7 olan şehirlerdeki ev sahiplerinin oranını 2015 yılı sonunda yüzde 20'ye çıkarmış olacaktır.

Çin ekonomisindeki hızlı büyüme, kentlerde yaşam düzeyinin iyileşmesi, yüksek kalitede enerji hizmetleri ile birlikte ev aletlerine olan talebi de artırmaktadır. Diğer taraftan son dönemde Çin, ev aletleri ve ampul gibi enerji tüketen araçların üretiminde de dünya ölçeğinde ön sıralara gelmektedir.

3.5. Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Altyapıda en büyük eksiklik ulaşım ve haberleşmede duyulmaktadır. Çin'de bugün itibariyle 502 aktif havaalanı bulunuyor. 2012 yılında 82 milyon yolcuya hizmet veren Pekin Uluslararası Havaalanı dünyanın en büyük 2. havaalanı olmuştur.

Çin'de 130'u uluslararası ulaşım için 2.000'den fazla liman bulunmaktadır. 2012 yılı itibariyle dünyanın en yoğun 20 limanının 10'u Çin'dedir. Ayrıca Çin 6300 km'lik hızlı tren ağıyla dünyanın en büyük hızlı tren ağına sahiptir. Buna rağmen Çin'de, hali hazırdaki ulaşım altyapısının, talebin ancak %60'ına cevap verebildiği tahmin edilmektedir. Limanlar ve demiryolları talebe cevap verememektedir. Havayolu taşımacılığı, malzeme, ileri teknoloji ve eğitimli personel eksikliği içindedir. Enerji yetersizliği diğer önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yabancı ortaklı sanayi tesisleri de olmak üzere, bilhassa elektrik enerjisi eksikliği nedeniyle, sanayi üretimi kesintilere maruz kalmaktadır.

3.6. Enerji

Çin'de enerji talebi son 30 yıldaki ekonomik performansa paralel olarak son 10 yılda toplamda % 110 büyüme gerçekleştirmiştir. 2009 yılı itibariyle Çin ABD'yi geçerek dünyadaki en büyük enerji tüketicisi olmuştur. 2011-15 dönemini kapsayan 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda enerjideki yükselen talebe önlem olarak enerji verimliliğini artırma ve endüstri kümelenmeleri gibi uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır. Çevre kirliliğinin Pekin'deki gibi birçok bölgede yükselmiş olması alternatif enerji kaynaklarına yönelimi başlatmıştır. Doğalgaz, nükleer enerji ve yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payının artırılması hedeflenmektedir. Ancak bu dönüşümün oldukça uzun sürede gerçekleşeceği aşikârdır. Örneğin, dünyada hali hazırda elektrik üretiminin % 20'si doğalgaz kaynaklarından elde edilirken; Çin'in % 10'a ulaşması ancak 2020 yılında gerçekleşebilecektir.

Son dönemde, "Enerji Kullanımında Verimlilik" temalı çalışmalar sonuç göstermiş olup Ulusal Enerji İdaresi tarafından açıklanan rakamlara göre 2013 yılının Şubat ayında elektrik tüketimi bir önceki yılın aynı dönemine göre % 12,5 oranında azalmıştır.

3.7. Bankacılık

1993 yılından bu yana bankacılık sistemi üzerindeki reform çalışmaları hız kazanmıştır. Reform çabalarının odak noktasını, Çin Merkez Bankası'nın sosyalist sistemin monopol bankası olma statüsünden kurtarılması oluşturmaktadır. Bu bankanın işlemlerinin daha açık hale getirilmesi çalışmaları, diğer kamu bankalarının yeniden yapılanmasını da beraberinde getirecektir. Bugün için ülkede hem uzman bankalar, hem de geniş kapsamlı işlemler yürüten genel nitelikli bankalar faaliyet göstermektedir.

Özel projelerin finansmanı söz konusu uzmanlık bankalarınca sağlanmaktadır. Kamu bankaları zarar içindeki kuruluşların finansmanı yüzünden zor durumda olduğundan, bunların reform kapsamına alınması yerine yabancı sermaye ile birlikte yeni finans kurumlarının oluşturulması öngörülmektedir. Günümüzde ticari kredi, devlet kredisi ve tüketici kredisi gibi çeşitli modern bankacılık araçları kullanılmaya başlanmış ve böylece ticari faturalar, kredi kartları, tahviller gibi kavramlar bankacılık sektöründeki yerlerini almaya başlamıştır. Bankacılık sektörünün gelişimi Çin ekonomisinin dışa açılma çabalarının bel kemiği durumuna gelmiştir. 2050 yılına kadar Çin'de bankacılık sisteminin yurt içi kredi miktarının 45 trilyon dolara çıkması bekleniyor.

Akbank ile Çin Bankası, Türkiye'de ilk kez bir banka tarafından kurulan "Çin Masası" için 25 Eylül 2012 tarihinde işbirliği anlaşması imzalamıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren, Türk şirketleriyle ortaklığı bulunan ve Türkiye'ye yatırım yapmayı planlayan Çinli firmalara hizmet vermek üzere kurulan "Çin Masası'nın", Çinli firmaların Türkiye'deki ilk "kontakt noktası" olması planlanmaktadır. Çin ile iş yapan veya yapmak isteyen firmalara ihtiyaç duyacakları dış ticaret, yapılandırılmış finansman, hazine ürünleri, yuan işlemleri ve garanti mektupları gibi konularda bankacılık hizmeti sunulması planlanmaktadır.

3.8. Perakende Sektörü

Çin'de; Guangdong, Jiangsu, Zhejiang, Shandong, Fujian, Şanghay ve diğer başlıca bölgelerdeki üretim toplam üretimin % 80'inden fazlasını kapsamaktadır. Üretimin % 90'ından fazlası Çin ankarasında yapılmaktadır. İç pazardaki talep taşrada üretim yapmakta olan firmalarla karşılanmaya çalışılırken, şehirlerdeki küresel firmalar genellikle dış ticarete yönelik üretim yapmaktadır.

Çin'de perakende sektörü ekonomik büyümeden pozitif yönde etkilenmektedir. Son 5 yılda, 2009 yılı hariç, her yıl % 10'un üzerinde bir büyüme gerçekleştirmiştir. Perakende sektöründe toplamda % 78,7'lik bir büyüme görülmüştür. Bu büyümede en büyük katkı hükümetin iç talebi arttırmaya yönelik politikalarına ve sektöre yönelik artan yabancı yatırımlara aittir. Çin'de mağaza perakendeciliği son 5 yılda yıllık ortalama % 11,9 büyüme göstererek düzenli bir gelişim göstermiştir. Çin'de perakendeciliğin ufak bir kısmını oluşturan telefonla pazarlama, doğrudan postalama, kapıdan kapıya satış gibi yollarla faaliyet gösteren mağaza dışı perakendecilik ise henüz gelişme aşamasındadır.

Çin'in perakende sektörünün her geçen yıl büyüüp küresel perakende pazarındaki payını giderek arttırması beklenmektedir. 2020 yılına gelindiğinde Çin'in küresel perakende pazarındaki satışların % 36'sına sahip olacağı öngörülmektedir. Dünyanın en çok perakende satış yapan ilk iki şehrinin sırasıyla Şanghay ve Pekin olacağı tahmin edilmektedir. Toplam perakende satışlarındaki yüksek artış rakamlarına rağmen Çin, BRIC ülkeleri içinde kişi başına perakende harcamalarında yıllık 2000 \$ harcama ile Rusya ve Brezilya'nın ardından üçüncü sırada yer almaktadır. 2015 yılına kadar perakende satışlarında yaşanacak olası artışların sonucunda kişi başı perakende harcamalarında Çin'in Brezilya'yı geçmesine kesin gözüyle bakılmaktadır.

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

4.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

İşçi ücretlerinin artık düşük olmaması ve gelişmiş ülkelere gelen ihracat talebinin azalmaya başlaması Çin'de doğrudan yabancı yatırımlarda azalış olabileceği tahminlerini doğurmaya başlamıştır. Fakat artan iç talep doğrudan yabancı yatırımları arttırıp olumsuz etkenleri pozitif çözümler haline getirebilir. Son yıllarda, Çin, ekonomik büyüme modelinde, niceliksel büyümeden kalite gelişimine yöneldikçe, Çinli firmalar yeni sektörlerle yatırım yapmaktadırlar. Bu yeni sektörlerin başlıcaları yüksek teknoloji, gıda, tarım, emlak ve hizmet sektörleridir.

2016 yılında, Çinli firmaların değer olarak yurtdışında gerçekleşen ilk 10 şirket satınalma ve birleşme işlemlerinde sadece 1 şirket satınalma ve birleşme işlemi, madencilik sektörüne yönelik olurken 5 yıl öncesinde söz konusu şirket satınalma ve birleşmelerinin, 6'sı petrol ve doğalgaz ve 1 tanesi madencilik sektörüne yönelik olmuştur.

Son yıllarda, Çin'in yurtdışı yatırımlarındaki destinasyonların farklılaşması da göze çarpmaktadır. Yatırımlar, hammadde zengini gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş teknolojiye, markalara ve küresel dağıtım ağlarına erişim sağlamak için gelişmiş ülkelere kaymaktadır. 2010 yılında değer olarak en büyük 10 şirket satınalma ve

birleşmelerinin yarısı gelişmiş ülkelerde gerçekleşirken 2016'da ise en büyük 10 şirket satınalma ve birleşmelerinin 9'u gelişmiş ülkelerde gerçekleşmiştir. Geçmişte, Çin'in büyük kamu şirketlerinin yurtdışı yatırımları dikkat çekerken son zamanlarda özel sektör firmalarının yurtdışı yatırımlarındaki iddialı yükseliş göze çarpmaktadır.

Perakende, lojistik ve finansal hizmetlerde yatırım yapmayı düşünen yabancı yatırımcılar diğer sektörlerde yatırım yapmayı düşünen yatırımcılara göre daha kararlı ve tedbirli olması gerekmektedir. Vergi kolaylıkları ve ucuz arazi teşviklerinden ziyade artık yeni düzenleyici engeller ve kısıtlamalar görülebilir. Devlet teşvik etmek istediği sektörlerde daha çok taviz vermeyi tercih etmeye başlayacaktır. Fakat bu tavır Çin hükümetinin yabancı yatırımlara sırtını döndüğü anlamına gelmemektedir. Aksine 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında alternatif enerji, biyoteknoloji, bilgi teknolojileri ve yüksek teknoloji üretim ekipmanları gibi sektörlerde yabancı yatırımlar da en az yerli yatırımlar kadar desteklenmektedir.

5. DIŞ TİCARET

Çin Halk Cumhuriyeti 2,5 milyar dolar ihracat ile dünyanın en büyük mal ihracatçısı konumundadır. 2018 yılında Çin'in ihracatı bir önceki yıla göre %10.1 oranında artmış ve 2,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatı ise bir önceki yıla göre %15.7 oranında artarak 2.1 milyar dolar olmuştur.

Tablo 1: Çin'in Dış Ticareti (Milyon \$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	2,097,637,172	1,587,920,688	3,685,557,860	509,716,484
2016	2,263,370,504	1,843,792,939	4,107,163,443	419,577,565
2018	2,494,230,195	2,134,987,265	4,629,217,460	359,242,930

Kaynak: Trademap

5.1. Çin'in İhracatı

Çin ekonomisi dünyanın en hızlı büyüyen ve en fazla ihracat yapan ülkesidir. 2019 yılında ABD, AB ve Çin'deki ekonomik büyümenin yavaşlayarak süreceği ve bu nedenle dünya ekonomisi büyümesini de aşağı çekecekleri beklenmektedir. Çin ekonomisinde yavaşlama diğer önemli bir riski oluşturmaktadır. Çin ekonomisi 2014 yılı başından itibaren kontrollü olarak ihracat ve yatırımlara dayalı büyümeden iç talebe dayalı ve daha dengeli bir büyümeye geçmektedir. ABD'nin başlattığı ticaret savaşları sonucu Çin'de büyümenin %6'nın altına düşmesinden endişe edilmektedir. Çin'in daha yavaş büyümesi dünyanın geri kalanı için de önemli bir yavaşlama anlamına gelecektir.

Tablo 2: Çin'in İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	201,364,563	219,161,924	240,354,409
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	125,006,320	141,971,812	154,213,478
8542	Elektronik entegre devreler	61,156,505	67,201,901	84,666,601
8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb)	25,856,350	34,005,572	45,279,413
2710	Petrol. yağları.ve.bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	19,395,489	25,461,972	35,751,953
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	28,276,090	31,009,973	34,849,548

8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	28,230,880	31,484,565	33,449,973
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	29,970,636	28,473,624	30,586,158
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	26,613,091	26,602,384	29,054,830
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	25,912,278	26,560,182	28,090,223
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	24,923,194	26,625,037	27,401,221
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	24,318,117	25,261,667	26,695,158
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	21,866,910	23,324,221	25,947,703
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	28,740,579	28,454,448	25,749,898
9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	18,382,560	23,995,227	25,467,875
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	20,882,871	22,118,431	23,535,045
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	24,832,581	24,824,459	22,987,060
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	18,323,908	19,598,006	21,116,222
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	21,405,224	21,445,892	19,993,673
3926	Plastikten diğer eşya	16,628,554	17,758,077	19,504,974
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	17,627,993	17,304,038	18,131,289

Kaynak: Trade Map

2018 yılında Çin'in ihracatında en önemli ülkeler, ABD, Hong Kong, Japonya, ve Güney Kore'dir. Ülkemiz Çin'in ihracatında 27. sırada yer almaktadır.

Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018
ABD	385,677,759	430,328,147	479,701,581
HONG KONG	287,251,662	279,210,546	302,960,301
JAPONYA	129,268,487	137,258,933	147,235,099
GÜNEY KORE	93,707,103	102,703,777	109,028,749
VİETNAM	61,094,097	71,617,248	84,015,799
ALMANYA	65,214,031	71,134,400	77,908,711
HİNDİSTAN	58,397,761	68,042,253	76,880,637
HOLLANDA	57,447,210	67,131,667	73,124,185
BİRLEŞİK KRALLIK	55,664,076	56,713,517	56,987,896

Kaynak: Trade Map

5.2. Çin'in İthalatı

Çin'in 2018 yılı ithalatında öne çıkan sektörler arasında; Elektronik entegre devreler, Ham petrol ve petrol yağları, otomobil ve telefon/ses/görüntü cihazları yer almaktadır.

Tablo 4: Çin'in İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
8542	Elektronik entegre devreler	227,616,904	261,161,384	312,735,353
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	116,660,748	163,820,667	239,222,367
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	58,032,584	76,499,820	75,011,055
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	23,002,120	33,007,536	50,034,610
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dâhil)	44,005,218	49,946,134	49,609,624

8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	45,899,865	47,806,011	48,891,728
7108	Altınla platin kaplı, işlenmemiş veya yarı mamul veya toz halde işlenmemiş	63,984,721	51,391,774	45,805,883
1201	Soya Fasulyesi	33,981,149	39,638,143	38,077,974
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	37,981,021	37,259,894	33,772,328
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	20,888,054	26,897,181	32,727,689
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	25,766,121	25,849,479	31,280,623
8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parça-aksesuar	14,033,544	19,667,207	30,614,955
9999	Başka yerde belirtilmemiş imtialar	12,910,356	14,685,080	29,854,611
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	25,468,891	27,084,967	29,318,894
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	27,865,658	28,173,614	28,542,825
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dâhil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörengü-altı araçları	20,432,497	23,003,084	27,636,799
7403	İşlenmemiş bakır, rafine ve bakır alaşımları	18,118,094	20,629,258	25,637,757
2902	Siklik hidrokarbonlar	15,625,742	19,906,095	24,736,395
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	14,046,432	16,943,838	20,743,467
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	11,157,369	14,504,543	20,065,458
2701	Kömür; kömürden üretilen briket, oval ve benzeri katı yakıtlar	11,510,310	18,596,322	19,586,188

Kaynak: Trade Map

ABD'den sonra dünyanın en büyük 2. ithalatçısı olan Çin'in 2018 yılında ilk beş tedarikçisi Güney Kor, Japonya, Taipei, ABD, Çin**, Almanya, Avustralya, Brezilya, Vietnam, Malezya ve Rusya'dır. 2018 yılında Türkiye, Çin tedarikçileri arasında 59. sırada yer almaktadır.

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018
GÜNEY KORE	158,974,531	177,553,154	204,566,451
JAPONYA	145,670,688	165,794,006	180,401,786
TAIPEI	138,847,227	155,961,303	177,345,362
ABD	135,120,133	154,441,856	156,004,357
ÇİN *	0	132,369,372	146,381,812
ALMANYA	86,109,030	96,940,109	106,257,241
AVUSTALYA	70,895,013	95,009,121	105,083,923
BREZİLYA	45,855,047	58,857,155	77,141,726
VIETNAM	37,171,604	50,374,617	64,087,360
MALEZYA	49,269,637	54,426,139	63,321,954
RUSYA	32,260,148	41,390,293	58,887,066

Kaynak: Trade Map

**Çin'in Çin'den yaptığı ithalat, kısmen normal yeniden ithalat ile açıklanmaktadır. Çin'in Çin'den yaptığı ithalatın % 90'ından fazlası Çin'de üretilmekte, Hong Kong'a ihraç edilmekte ve Çin'e yeniden ithal edilmektedir. Yeniden ithal edilen ürünlerin% 73'ü içeri işleme malzemesi olarak,% 70'i Guangdong eyaleti tarafından ithal edilmektedir. Bu ticareti açıklamanın ana nedenleri Guangdong'un Hong Kong'a olan coğrafi ve lojistik uygunluğudur. İşleme ticaretine giren mallar ithalat vergisinden muaf tutulur. Çokuluslu işletmelerin ve dağıtım merkezlerinin işletme yönetimi genellikle Hong Kong'dadır.

6. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

6.1. Çin'e Gıda Maddeleri İhracatında Yerine Getirilmesi Gerekli Prosedürler

Çin ithal edilecek gıdaların ülkeye girişi esnasında gıda kalitesi ve hijyenini korumak için titiz ve pek çok aşamadan oluşan bir kontrol sistemi uygulamaktadır. Her yıl ülkeye ithal edilmek istenen gıdaların büyük bölümü belge eksikliği ve gerekli kalite standartlarını karşılamaması nedeniyle, anılan ürünler gümrüklerde imha edilmekte veya ürünler geri gönderilmektedir.

İhracatı yapılacak ürün ' İşletme Kaydının Zorunlu Olduğu Gıdalar Listesindeki Ürünler' kapsamında ise Çin'e ihracat yapacak yabancı üretici veya ihracatçıların, Çin Devlet Sertifikasyon ve Akreditasyon İdaresi- (AQSIQ)-'ne kayıt yaptırmaları gerekmektedir.

Adı geçen kurumun internet adresi: <http://english.aqsiq.gov.cn/>

AQSIQ gıda ithalatında ithalatçı ve avantalara ve ithal gıdanın kayıtlarının yapıldığı kurum olup başvuruların internet üzerinden yapılması mümkündür. Gıdanın ithalatı sırasında gerek ithal edilen ürün gerekse ithalatçı ve ihracatçının kontrolü bu kurum tarafından gerçekleştirilmektedir.

Aşağıda verilen internet adresinden Çin Halk Cumhuriyetince ithalatına izin verilen ürünlerin listesi ve ithalat için gerekli AQSIQ tarafından ilk başvuru formuna ulaşılabilir.

<https://www.aqsiq.net/imported-food-list>

Çin Tarafından İthal Edilen Gıda Maddelerinin Listesinin Bulunduğu Bağlantı Adresine (Link) 'aşağıda yer verilmiştir

<https://www.aqsiq.net/imported-food-list>

6.2. Çin'e İhracatta İzlenecek Adımlar

▪ **Gerekli dokümanların formların doldurulması ithal öncesi izin alınması**

Çin çoğu gıdanın ithalatında belgeleme işlemleri son derece sıkı ve karmaşık kuralları bulunmaktadır. Gıdanın sevkiyatı öncesi ürünün kalite kontrol belgeleri, gıda sağlık sertifikası karantina belgesi, menşei şahadetnamesi, çeki listesi ambalajı malzemelerinin detaylı açıklaması talep edilmektedir. Bu dokümanlar sevkiyat sonrası Çinli makamlarca incelenmektedir. Bu nedenle gümrüğe gelen ürün ithalatında bir aksaklık yaşanmaması için Çin makamları tarafından istenmiş olan belgelerin eksiksiz hazırlanmasına büyük özen gösterilmesi gerekmektedir.

Ürünün çeşidine göre değişim göstermesi mümkünse de Çin Halk Cumhuriyeti tarafından ithal gıda ürünlerinde talep edilen başlıca belgeler aşağıda sıralanmaktadır:

- Ticari Fatura
- Gönderilen ürünlerin ayrıntılı listesi
- Gümrük beyannamesi
- Sağlık Sertifikası
- Sıvı gıdalar için şişeleme tarihi
- Gıda etiketinin orijinal örneği
- Gıda etiketinin Çince etiketi
- Gıda Kontrol Sertifikası
- Serbest Satış Sertifikası (**Certificate of Free Sale**)
- Çin Makamlarına
- Gümrük Beyannamesi (**Çince**)
- Çin Makamlarınca Verilecek Kargo Taşıma Poliçesi Başvuru Formu (**China Cargo Transportation Insurance Policy Application Form**)
- ÇHC Kargo Taşıma Poliçesi Formu (**China Cargo Transportation Insurance Policy**)

▪ **Ön Lisans ve İthalat Kotası**

Genellikle ithal gıda ürünlerinde ön lisan istenmektedir. Ancak Ön Lisans istenen ürünler kümes hayvanları, süt mamulleri için Çin Ticaret Bakanlığında alınacak Otomatik İthal Lisansı (*Automatic Import Licence*) istenmektedir.

İthalatı kotaya tabi başlıca ürünler ise: Buğday, mısır Pirinç Şekerdir ve Tarım Ürünleri İthalat Tarife Kotası Sertifikası (*Import Tariff Quotes Certificate*) talep edilmektedir.

▪ **Etiketlemenin Uygunluğun kontrolü**

Çin'e ihracatı yapılacak tüm gıda maddelerinin, gümrükten çekilebilmesi için etiketlerinin Çin alfabesinin karakterleri ile yazılmış olan Çince (*Basit Çince*) olması istenmektedir.

Etiketlemede genellikle talep edilen bilgiler:

- Ürünün Genel adı
- İçindekiler ve yüzde oranları
- Üretici, yerel acente ve dağıtımını adı ve adresi
- Menşei ülke
- Ürünün Kalite derecesi
- Ulusal Standart Yönetmeliği /Ürünün Üretim Standart
- Ürüne Özel İçerik

Tüm etiketlerin Çin Kontrol Ve Karantina Servisince (CIQS) tarafından onaylanması gerekmektedir. Çin'de etiketleme kurallarının değişmesi ihtimali göz önünde bulundurularak ürün sevkiyatı öncesi Ticaret Müşavirliğimize, Çin'deki acentenize ve/veya ithalatçınızdan yürürlükte olan kuralları ve mevzuatın elinizdeki bilgilerle ile karşılaştırılarak teyit alınması büyük önem arz etmektedir.

▪ **CIQ Gıda Sağlık Sertifikasını Alınması**

Ürünler Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) gümrüğüne ulaştığında gıda maddeleri gümrük memurları tarafından incelenmekte tüm belgeler incelenip eksiksiz hazırlanmış belgesi olan ürünler için sertifika verilmektedir. CIQ sertifikası gerçekleştirin her bir sevkiyat için tekrar düzenlenmektedir.

Yapılan gönderide gümrüğe verilen belgelerde bir eksiklik görülmesi halinde ise; gönderilen mallara gümrüklerce el konulması halinde CIQ'dan bir beyanname talep edilmesi veya eksik belgelerin tamamlanması gerekmektedir. CIQ'dan beyanname temin edilmesi için gerekli belgeler:

- İşletmenize ait Lisan
- İthalat Lisansı
- Kota Sertifikası
- Gıda Sağlığı ve Güvenliği Beyannamesi
- Şirketinizin tanıtım bilgilerinin ve ürünün detaylı bilgileri içeren belge olarak belirtilmektedir.

**Çin'de mevzuat ve uygulamada olabilecek değişiklikleri dikkate alarak tüm bu bilgilerin sevkiyat öncesi ithalatçı ve/veya acentenizden de teyit edilmesi büyük önem arz etmektedir.

Çin'e ilk defa gıda maddesi ihraç edecekler için gümrüklerde kontrollerin daha sıkı ve zorlayıcı olabileceği, izleyen sevkiyatlarda ise kontrol ve gümrüklemedeki uygulamaların nispeten daha rahat olabileceği bazı kaynaklarca ifade edilmektedir.

Çin'in coğrafi olarak çok büyük bir alana sahip olması nedeni ile ithalatta yapılan muamelede bölgesel idarelerce yapılan uygulamalarda farklılıkların da olabileceği dikkate alınarak ithalatçı ve veya acentenizden de uygulamadaki kuralları teyit edilmesi olabilecek aksaklıkların önlenmesi açısından önem arz etmektedir.

▪ **Çin'in Gıdaların Gümrükten Geçirilmesi Aşamasında Uyguladığı Temel Adımlar**

- Gıda maddelerinin Çin'e giriş yapması
- Ürün kontrol **beyanı (inspection declaration)**
- Gümrük beyanı
- Gümrük vergisinin ödenmesi
- Gümrük kontrolünün yapılması
- Gümrük işlemlerinin yapılması
- Ürün örnekleri ve etiketlerinin denetlenmesi
- Gıda sağlık sertifikasının verilmesi.

6.3. Gümrük Vergileri

Çin Halk Cumhuriyeti'nde 1 Aralık 2017 tarihinden geçerli olmak üzere 8 haneli GTİP bazında sıralanan 187 kalem ürün için MFN (En çok kayırlan ülke) bazında gümrük vergilerinde indirimle gidildiği Çin Maliye Bakanlığı tarafından açıklanmıştır.

Söz konusu açıklamada anılan vergi indiriminin Çin Hükümeti (Devlet Konseyi) talimatıyla gerçekleştirildiği ve nihai tüketicilerin daha fazla çeşitte ürüne daha düşük fiyatla ulaşmaları maksadı ile gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Söz konusu indirim ile mezkûr ürünlerdeki ortalama gümrük vergisi yükünün ortalama olarak %17,3 den %7,7' ye gerilediği belirtilmektedir.

İndirim kapsamına giren başlıca gıda maddeleri; çeşitli sert kabuklu meyveler, balıklar, dondurulmuş yengeç ve diğer su ürünleri, bebek mamaları, sade makarna, sosisler, işlenmiş meyve sebzeler, mineral sular, ilaçlar, kozmetik ürünler, bavul ve çantalar kadın ve erkek hazır giyim ürünleri, ayakkabılar, buzdolabı, elektrikli küçük ev aletleri, peçeteler ve hijyenik ürünler, şampuan ve diğer kişisel bakım ürünleri başlıca ürünleri oluşturmaktadır.

6.4. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Bu konuda geniş kapsamlı bir çalışma 1995 yılında başlatılmıştır. Bu tarihten önce 1991 yılında telif haklarını yürürlüğe sokan bir kanun ile 1993 yılında patent kanunu işlerlik kazanmıştır. Böylece fikri mülkiyet hakları korsanlığı yapılan alanlarda ortak yatırımlara gidilmesi konusunda bir esneklik yaratılmıştır. Ancak bu durum uluslararası alanda önemli bir şikayet konusu olmaya devam etmektedir.

Özel olarak telif hakları konusunda karşılaşılan sorunlar önce Ulusal Telif Hakları İdaresi nezdinde çözümlenmeye çalışılmaktadır. Sonuç alınmadığı takdirde Çin mahkemelerine başvurulabilir. Halen Pekin, Şanghay ve Guangzhou kentlerinde özel fikri mülkiyet hakları mahkemeleri kurulmuş durumdadır.

6.5. Dağıtım Kanalları

Çin pazarına ihracat yapmak isteyen firmaların önünde iki temel seçenek bulunmaktadır. Çinli ticaret firmaları veya aracılar ile temas kurmak ve bir temsilcilik bürosu yoluyla kendi satışlarını düzenlemek. Çin'de bir aracı bulmak çok kolay olmayan bir işlemdir. Zira ithalat/ihracat yetkisi ile yeterli pazar tecrübesinin birlikte bulunduğu aracılar bulmak zordur. Yabancı firmaların doğrudan Çin pazarında ticarete katılmaları yasaktır. Bu firmaların yalnızca Çin'de yaptıkları üretimin belli bir kısmını pazarlama hakları vardır. Çin dahilinde dış ticaret faaliyetinde bulunan Çinli firmalar özel izne sahip olmak zorundadır.

Son zamanlarda ortaya çıkan çok sayıda yerel satış aracılığı, büyük ticaret firmaları yanında faaliyet göstermekte ve iç dağıtım ve pazarlama işlemlerini takip etmektedir. Ancak bunların ithalat/ihracat yapma yetkisi bulunmayabilmektedir.

Çin pazarına girmenin bir başka yolu, bu pazara teknoloji transferi yapmak veya buna dair söz vermektir. Böylesi bir teknoloji transferinin gelecekte Çinli rakipler doğuracağı düşünüldüğünden, çoğu firma gelecekte teknolojisini yenileme sözü vererek lisans elde etmeyi seçmektedir.

Büyüklüğü ile göz kamaştıran bir piyasa olan Çin pazarında yer edinmek ve dağıtım kanalları oluşturmak isteyen yabancı firmaların sıklıkla kullandığı bir yol olarak franchising gittikçe önem kazanmaktadır. Çin İç Ticaret Bakanlığı'nın bu uygulamadan memnun olduğu ve franchising uygulamalarının gelecekte daha da geliştirileceği dile getirilmektedir. Henüz bağımsız bir franchising yasası çıkarılmamıştır. Ancak yabancı firmalar çeşitli franchising metodlarını kullanarak çok yönlü dağıtım kanalları oluşturmaktadır. Çin perakende pazarında giderek artan sayıda yabancı firma ortak yatırımlar yoluyla yer almaktadır. Çin, halen deneme bazında 15 kadar ortak girişime perakende mağazası açma ve ithalat/ihracat yapma yetkisi tanımıştır. Bu uygulamanın genişletilmesi beklenmektedir.

Bir temsilcilik bürosu açmak, yapılan işin kontrolünün Çinli ortakların eline geçmesini önleyen ve böylece yabancılara avantaj sağlayan bir uygulamadır. Bu şekilde pazara girilmesi sayesinde yabancı firma, satış ekibi üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmakta ve teknik uzman ekibini en verimli şekilde kullanabilmektedir. Ayrıca farklı bölgelerde farklı pazar ve ticaret gelenekleri oluşmuş olduğundan birden fazla temsilci/firma ile çalışmanın uygun olabileceği düşünülmektedir.

Çin pazarında başarı elde etmek için Çinli partnerin önemi oldukça büyüktür. İyi bir partner, komünist yönetimin alışkanlıklarından kurtulamamış, bürokratik zihniyetli devlet yetkilileriyle kurulacak ilişkiler sayesinde engellerin daha kolay aşılmasını sağlayabilecektir. Ayrıca partnerin amacının iç pazarda yer elde etmek olmasına ve kolay yoldan Çin'den ihracat yoluyla döviz kazanmak olmamasına dikkat edilmelidir.

6.6. Tüketici Tercihleri

Çin pazarının önemli bir özelliği olarak, malların pazarlanması konusunda kişisel ilişkilerin büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir. Gerek tüketiciler, gerekse aracı durumunda olan kişiler açısından tanıdık kişilerle alışveriş yapmak ve onların ürünlerini tercih etmek önemli bir kültür faktörüdür. Tüketici ile firma arasında reklamlar aracılığıyla tanışıklık kurulması bu bakımdan da önem kazanmaktadır.

Çin'in son yıllardaki tüketici eğilimlerinde etkileyen en önemli faktörlerden biri sayıları 200 milyonu bulan üst gelir grubundaki tüketicilerdir. 1,3 milyar nüfusa sahip Çin'de 400 milyon Çinlinin kişi başına düşen yıllık geliri satın alma gücü paritesine göre 8 bin \$'dır. Bu kesimin gelirlerinin önümüzdeki 5 yılda da her yıl ortalama % 16 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Çin'de özellikle bu kesimdeki tüketim eğilimlerinde tutumluluktan hedonizme(hazcılık) geçiş görülmektedir. Lüks yaşam biçimi eskiden yolsuzluk, çöküş ve eşitsizlik anlamına gelirken şimdilerde bireyin karakteristik özelliklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Çinliler eskiden sosyal yaşamda kendi aidiyetlerini gayrimenkul ve araçlarla kanıtlarken bu listeye artık hazır giyim ve mücevherat da eklenmiştir. Kısacası, lüks tüketim artık zenginliğin ve sosyal statünün bir göstergesi olarak sayıldığından bir bireyin maddi durumunda ani bir yükseliş olduğunda onun lüks harcama yapması birey için gayet normal bir ihtiyaç olarak görülmeye başlamıştır. Morgan Stanley uzmanlarından Claire Kent de bu değişimi şu sözleriyle desteklemiştir: "Çinliler lüks tüketim için doğmuşlardır. Çin'de sınıf atlamak lüks tüketimi beraberinde getirir." Bahse konu gelir grubunun tükettiği ürünler hem kalite olarak hem de fiyat olarak ABD ve Avrupa'daki benzerleriyle aynı göstergelere sahiptir. Diğer taraftan, uluslararası şirketler/markaların bu pazara hakimiyeti her geçen gün artmaktadır. Çin'de bu yüksek gelirli kesim dünya çapında tanınan ve büyük saygınlığa sahip yabancı markaları tercih ederken, orta gelirli kesim Hong Konglu markaları tercih etmektedir. Çin'deki tüketici eğilimlerini belirleyen en önemli faktörlerden bir diğeri ise genç nüfustur. Bu hedef kitle; savurgan, genç, iyi eğitilmiş, varlıklı, sosyal ve yeni ürünlere ilgilidir. Bu gençler zengin gruptan olmamalarına rağmen bu sınıftakiler gibi lüks harcama yapabilmektedirler. Örneğin, bu gruptakiler en zengin gruptakiler gibi çok ünlü bir markanın sattığı çantaya 700 \$ bütçe ayıramamakla beraber daha az tanınır bir markaya 270 \$ ayırarak psikolojik tatmin sağlayabilmektedirler. Bu alışkanlık marka bağımlılığını ikinci plana itmiştir. Geçtiğimiz yıllarda bu genç kesim için marka isminden ziyade, moda uygun ve yenilikçi ürünlerin yanı sıra fiyatı uygun ürünler birinci tercih sebebi olmuştur. Bu açıdan son moda ürünlerde gençlerin karşılayabileceği fiyatlardaki ürünlerle pazara girmek önem arz etmektedir. Bu paralelde Çinli gençlerin modayı yakından takip edip yeni trendlere oldukça hızlı bir şekilde uyum sağladıkları ve tüketim alışkanlıklarını bu doğrultuda geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Bahse konu gençlerin alım davranışlarının değişken olduğu ve bunun devamlı

takip edilmesi gerektiğinin farkına varılmalıdır. Bu açıdan Çin pazarına girecek firmaların bu genç tüketicilerin satın alma davranışlarını rakiplerinden daha hızlı yakalayıp daha verimli ve dinamik bir pazar bilincine sahip olmaları gerekmektedir. Çinli gençlerin bir diğer önemli özelliği ise başkasında olmayı giyme ve kendine özgü bir giyim tarzı oluşturma güdüsüne sahip olmalarıdır. Bu alanda gerekli stratejik yaklaşımlar sergilenirse genç tüketicilerin en çok tercih ettiği markalardan birisi olmak hiç de zor olmayacaktır.

Son yıllardaki eğilimlerde görülen değişimlere rağmen tüketim malları açısından temel belirleyicilerden birisi halen ürünün fiyatıdır. Çin’de, gittikçe büyüyen ve yüksek fiyatlı statü ürünlerini almaya gücü yetebilen bir orta sınıf bulunmaktadır. Ancak çoğu Çinli tüketici, fiyatlar konusunda hala çok hassastır ve ucuz ürünü seçmektedir. Bazı durumlarda satış sonrası hizmet ve oldukça yüksek ürün kalitesi gibi etkenlerin fiyat faktörünün önüne geçtiği görülse de, çoğu ürün için temel belirleyici fiyat olmaktadır.

Yabancı ürünleri ilgilendiren ve tüketici tercihlerini etkileyen önemli bir dezavantaj, bu ürünler için yabancıların satış sonrası ve destek hizmetleri verememeleridir. Bu durumda yabancı firmaların Çinli ortak bulması ve bu kişileri satış sonrası ve destek hizmetleri için kullanmaları gerekmektedir. Ne var ki, pek çok yabancı firma, bu yolla sağlanan hizmetler üzerinde yeterli kontrol sağlayamadığını ve tüketicinin güvenini kayb ettiklerini belirtmektedir. Sözleşme yapılan servis kurumlarının yeterli hizmeti vermesi Çin’li tüketicilerin tercihlerini doğrudan etkileyebilecektir.

6.7. Reklam ve Promosyon

Gerek geniş kitleyi hedef alan, gerekse spesifik bir sanayi alanındaki müşteriyi kapsayan reklamların Çin pazarındaki potansiyel müşteriler üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Muhtemel reklam araçları arasında yayınlar, radyo, televizyon, billboard, sponsorluk gibi araçlar kullanılabilir. Ülkede Çin ya da yabancı kaynaklı pek çok reklam kuruluşu mevcuttur. Reklam politikaları devlet tarafından belirlenmektedir. “En yüksek düzey, en iyi” gibi ifadelerin reklamlarda kullanılması kesinlikle yasaktır. Ayrıca ticaret sergileri ve fuarlar Çin’de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çin’de tüketici eğilimlerini yönlendirmede en önemli araçlardan biri promosyondur. Promosyon sadece stokları eritmek için değil satış psikolojisi olarak da kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalarda Çinlilerin en son kıyafet satın alışlarının sebepleri olarak; mevsim geçişlerinde (% 35), tatil için(% 28), yeni ürün(% 23), iyi hizmet ve davranış sonucu(% 9), outlet ürünü (% 6) olarak belirlenmiştir. Mevsim geçişlerinde ve tatil dönemlerinde en çok promosyonun yapıldığı düşünüldüğünde yaklaşık her üç Çinliden ikisinin promosyon dönemlerinde kıyafet satın aldığı görülmektedir.

6.8. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Hali hazırda yürürlükte olan yasalara göre ürünler belli standartları karşılamak zorundadırlar. Standartlara göre kalite belgesi verilen bir ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır. Çin pazarında satılan tüm ürünler üzerinde Çince olarak; Ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte, satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır. Ayrıca ithal edilen gıda ürünleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer stiker bulunması istenmektedir.

6.9. Anlaşmazlıkların Çözümü

Çin’de iş yapan yabancıların, bir anlaşmazlığın çözümü için başvurabilecekleri üç temel yol bulunmaktadır: Arabuluculuk, ticaret hukukuna tabi davalar ve tahkim.

Yukarıda sayılan yollar arasında en çok başvurulan yöntemdir. Uluslararası ticaret işlemleri ve taşımacılık konularındaki sorunlar için kullanılan tahkim yöntemi, anlaşmazlığın taraflarından birisi farklı ülkeye mensup olduğu, ya da yabancı menfaatler söz konusu olduğu durumlarda geçerli olmaktadır.

Örneğin taraflardan birisi Çinli, diğeri Türk ise ve bu kişilerin iş yaptıkları esas ülkeleri Çin ve Türkiye ise bu başvurulabilecektir.

Uluslararası ekonomik ve ticari ilişkilerden doğan anlaşmazlıkların çözümü ile ilgilenen, başvurulabilecek tahkim kurumlarından birisi, Çin Uluslararası Ekonomik ve Ticari Tahkim Komisyonu'dur. Özellikle denizcilik konularını kapsayan anlaşmazlıklarla ilgilenen kurum ise Çin Denizcilik Tahkim Komisyonu adını alır. Aşağıda bu kurumun İngilizce adı, adresi, telefon ve faksları verilmiştir.

CHINA INTERNATIONAL ECONOMIC AND TRADE (MARITIME) ARBITRATION COMMISSION

ADRES	6, Beisanhuan E. Road, Beijing, China
POSTA KODU	100028
TEL	(8610) 64664433- 64677395
FAX	(8610) 64677335

Çin pazarında teknoloji lisansı almak, temsilcilik bürosu açmak gibi tüm işlemler Çin yasalarına göre işlediğinden, hukuki yardım almak bir zorunluluk olmaktadır. Gerektiğinde yararlanılabilecek avukatlık, muhasebe ve danışmanlık hizmetleri henüz gelişme aşamasındadır. Halen yabancı avukatların Çin'de faaliyeti mümkün değildir. Ancak uzun yılların Çin tecrübesine sahip kimi batılı hukuk firmaları son derece yararlı olabilmektedir. Muhasebe kuruluşları da özellikle vergi konularında fizibilite çalışmaları ve muhasebe sistemlerinin hazırlanmasında hizmet sunmaktadır.

6.10. Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Global kriz yük taşımacılığını da etkilemiş bulunmaktadır. Bu çerçevede;

- Kuru yük taşımacılığı mal talebinin yavaşlamasından etkilenmiştir.
- Konteynır taşımacılığı daha az zarar görse de, Çin'in ihracatı ile paralel bir seyir izlemektedir.

Özellikle kuru yük taşımacılığı Çin'in mal ve hammadde talebi nedeniyle son yıllarda önemli bir büyüme göstermiş idi. Bu dönemde; örneğin Çin'in çelik tüketimi nedeniyle dünya'da demir cevheri yükünün yaklaşık %50'si Çin'e yönelmiştir. Çin'in ithal talebi dünya deniz taşımacılığı sektörünün büyüme eğilimine girmesine yol açmıştır. Bu durum sektörde yeni yatırımların yapılması ile birlikte navlun fiyatlarının yükselmesine de yol açmıştır.

Ancak ABD'de başlayarak Avrupa ve diğer bölgelere yayılan küresel kriz mal talebini azaltmıştır. Özellikle inşaat ve otomobil sektörlerindeki düşüş, bağlantılı sektörlerde de zincirleme etkiler yaparak kuru yük taşımacılığına konu olan malların talebini önemli ölçüde azaltmıştır. Olimpiyat sonrası Çin ekonomisinin yavaşlaması da durumu kötüleştirmiştir.

Çin'in kuru yük taşımacılığında önemli bir paya sahip olan demir cevherinin Brezilya'dan olan alımını askıya alması sonucu Brezilya-ÇİN hattında taşıma hacminin daralmasıyla boşa çıkan gemi sayısı görece artmıştır. Özetle Çin'in ve global krizden etkilenen diğer ülkelerin ithalatında yaşanan daralma dünya deniz taşımacılığının global krizden dolayı da olsa etkilenmesine yol açmıştır.

6.11. Kamu İhaleleri

Çin ekonomik sisteminde devletin belirleyici rolünün sürdürülmesi hedeflenmektedir. Önemli altyapı ve benzeri projeler yıllar öncesinden planlanmaktadır. Normalde oldukça pahalıya mal olan bu projeler ile birlikte DTÖ'nün Devlet Satın Alımları Anlaşmalarına (GPA) dahil olmasının Çin için bir avantaj olduğu söylenebilir. Çin'in GPA'ya dahil olması bu alandaki uygulamaların daha sağlam ve tarafsız bir hale gelmesi açısından da avantajlı görülmektedir.

7. TÜRKİYE İLE TİCARET

Başlıca İhraç Ürünlerimiz: Mermer ve traverten, krom, bakır, kurşun, demir, çinko, tabii borat cevherleri, bor oksitleri ve borik asitler

Başlıca İthal Ürünlerimiz: Otomatik bilgi işlem makinaları ve üniteleri, hücresel/diğer kablosuz ağlar için telefonlar, oyuncaklar, ses-görüntü ve diğer bilgileri almaya, çevirmeye ve vermeye yarayan araçlar, yük/insan taşıma amaçlı gemiler

İkili ticaret hacminde ilk kez 1 milyar ABD Doları'nın aşıldığı 2000 yılından bu yana kaydedilen gelişme sonucunda 2018 yılı sonunda ticaret hacmimiz 23 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), dünyada üçüncü, Doğu Asya'da ise en büyük ticari ortağımızdır. Çin, 2018 yılında Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeler sıralamasında 16. sırada, Türkiye'nin ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında ise Rusya'dan sonra 2. sırada yer almaktadır.

Çin'in ülkemize yapmış olduğu toplam yatırım miktarı 2 milyar Dolar civarındadır. Bu yatırımların sektörel dağılımı; enerji, altyapı, lojistik, finans, madencilik, telekomünikasyon ve hayvancılık alanlarındadır.

Tablo 6: Çin'in Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	2,328,044	25,441,433	27,769,477	-23,113,389
2017	2,936,262	23,370,620	26,306,882	-20,434,358
2018	2,912,787	20,719,090	23,631,887	-17,806,303

Kaynak: Trademap

Tablo 7: Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
2515	Mermer ve Traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	727,950	943,353	772,205
9999	Başka yerde belirtilmemiş imtia	180,982	276,760	366,446
2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	204,346	257,885	220,549
2528	Tabii borular ve bunların konsantreleri	104,715	127,966	140,291
2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	63,151	109,174	126,623
2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	126,639	124,665	125,348
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	14,426	64,557
8403	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)	33,455	36,824	49,450
7501	Nikel matları, nikel oksit sinterleri ve nikel metalürjisinin diğer ara ürünleri	13,728	33,987	48,588
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	33,687	37,773	44,903
5101	Yün ve yapağı (kardesiz/taranmamış)	14,012	42,375	40,763
7322	Demir veya çelikten elektriksiz merkezi ısıtmaya mahsus radyatör, motorlu hava püskürtücüler, bunların aksam- parçası	28,345	44,728	38,599
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	74,171	68,420	36,848
2008	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçalarının konserveleri	19,613	34,426	35,448
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	11,622	17,940	24,182
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	12,813	15,034	20,953
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	4,429	12,697	19,889

Tablo 8: Türkiye'nin Çin'in İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	3,222,379	2,829,030	2,062,450
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1,125,898	1,271,191	998,396
5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	546,855	594,445	520,960
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	382,752	537,424	369,454
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	284,387	335,069	367,395
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	357,131	413,974	333,359
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	281,276	381,425	294,509
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	213,701	251,996	267,157
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. veya fazla olanlar)	105,958	265,757	266,853
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	181,871	236,139	238,900
9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	370,598	352,789	230,690
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	178,821	203,924	209,326
8545	karbon elektrotları, karbon fırçaları, lamba karbonları, batarya karbonları ve diğer metal veya grafit eşyalar, metal amaçlı veya metal olmayan, elektrik amaçlı	33,960	104,769	209,084

Kaynak: Trade Map

8. BURSA'NIN ÇİN İLE DIŞ TİCARETİ

2018 yılı itibarıyla , Bursa ilinden Çin'e geçen seneye oranla %5.2 oranında bir düşüş yaşanmış olup ihracatımız 173 milyon dolar olarak gerçekleştirilirken, ithalat rakamımız 690 milyon dolar olmuştur.

2019 verilerince Bursa'da Çin sermayeli 11 firma bulunmaktadır.

Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Bursa'dan Çin'e ihracat yapan firma sayımız 273'tür.

Tablo 9: Bursa ilinin Çin ile Dış Ticareti (\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	142,483,108	741,311,572	883,794,680	-598,828,464
2017	182,270,818	770,856,424	953,127,242	-588,585,606
2018	172,776,755	689,974,399	862,751,154	-517,197,644
2019*	137.924.735	624.144.724	762.069.459	-486.219.989

Kaynak: TÜİK* 2019 verileri geçicidir.

9. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ	RG TARİH VE NOSU
Ticaret Anlaşması	16.07.1974	08.01.1975-15112
Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	19.12.1981	16.02.1982-17607
Yatırımların Karşılıklı Teşvihi ve Korunması Anlaşması	13.11.1990	01.05.1994-21921
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	23.05.1995	30.12.1995-22863
DTM ile MOFTEC Arasında Ticari İstisare Mekanizması Kurulması Hakkında Mutabakat Zaptı	12.03.1999	12.09.2001-24521
Hayvan Sağlığı ve Karantina Anlaşması	24.01.2006	22.05.2009-27235

Türkiye-Çin 16. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	Eylül 2009	Uygun Bulma Kanunu 26.01.2012 28185
Altyapı, Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Protokolü	27.09.2009	x
Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü ile ÇHC İthalat-İhracat Ticaret Bürosu Arasında İşbirliği Sağlanmasına Yönelik Protokol	16.04.2010	x
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleştirilmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması	27.09.2009	x
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Üçüncü Ülkelerde Altyapı İnşaatı ve Teknik Müşavirlik Alanlarında İşbirliğinin Artırılmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	Ekim 2010	x
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliği Orta ve Uzun Dönem Kalkınma Planı İçin Ortak Araştırma Başlatılmasına Yönelik Mutabakat Zaptı	Ekim 2010	x
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Yeni İpekyolu Bağlantısı Ortak Çalışma Grubu Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı	Ekim 2010	x
T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ile Çin Kalkınma Bankası Arasında Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması	21.02.2012	x
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında Swap Anlaşması	21.02.2012	X
Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e Gönderilen Tütünün Bitki Sağlığı Şartları Konusunda Protokol	21.02.2012	x
BDDK ile Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu Arasında Sınır Ötesi Krizlere Müdahalede Bankacılık İşbirliği Protokolü	Şubat 2012	x

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

14.1. Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Mesai saatleri, pazartesi cumaya, sabah 08.00-12.00 ve 13.00-17.00'a kadar uzanır. Bankalar da saat 17.00'a kadar hizmet vermektedir. Ancak bazı bankalar pazartesi günleri kapalıdır. Alışveriş yerleri akşam 20.30 civarlarında kapanmaktadır. Özel lokantalarda ise sabah 06.00'dan gece geç saatlere kadar yemek yenilebilir.

2019	
YENİ YIL	1 OCAK
ÇİN YENİ YIL ARİFESİ	04 ŞUBAT
ÇİN YENİ YILI	05 ŞUBAT
BAHAR FESTİVALİ ALTIN HAFTA	06 ŞUBAT (2020-24 OCAK)
QİNG MİNG JİE (MEZAR TEMİZLEME FESTİVALİ)	05 NİSAN
İŞÇİ BAYRAMI	01 MAYIS
EJDERHA KAYIĞI FESTİVALİ	07 HAZİRAN
GÜZ ORTASI FESTİVALİ	13 EYLÜL
ULUS GÜNÜ	01 EKİM
ULUS GÜNÜ ALTIN HAFTA	02-03 EKİM

15. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

15.1. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Çin'deki iş gelenekleri arasında soyadının önce kullanılması önemlidir. İş toplantıları sırasında kart alınıp verilmesi doğal bir uygulamadır. Kartın bir yüzünün Çin harfleriyle yazılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

İş toplantıları için, gerek kamu kurumlarında, gerekse büyük şirketlerde özel salonlar kullanılır. Büroların kullanılması adet değildir. Toplantılar resmi bir havada geçer ve oturulan yerler protokole göre belirlenir. En üst düzey Çinli katılımcının, en üst düzey misafiri kendi sağına oturtması yaygın bir uygulamadır. Dakik olmak önemlidir. Toplantı sırasında her iki taraf kısa bir tanışma ve açış konuşması yapar. Önemli olan ise, bundan sonraki kısımda Çinli taraf önce söze başlamışsa, sonuna kadar müdahale etmemek ve kendi görüşlerini en sonda söz alındığında dile getirmektir.

İş toplantıları sırasında, Çinlilerin ev sahibi olduğu akşam yemeklerinin erken saatte başladığını bilmek gerekir. İş yemekleri çoğu kez akşam saat 18.00'de başlatılır. Yemek, meyvelerden hemen sonra, aniden saat 20.00 gibi sona erdirilir. Bu şaşırtıcı gelse de yaygın bir durumdur. Özellikle bir masaya sığılmayacak derecedeki büyük iş yemeklerinde, hiyerarşi sırasına göre konukları masalarında elde kadehle tek tek ziyaret etmek önemli bir gelenektir.

15.2. Para Kullanımı

Çin'de kullanılan para birimi olarak 1 yuan, 100 fen etmektedir. Piyasada en yüksek 50 ve 100 yuan banknotlar bulunmaktadır. Özel ekonomik alanlar dışında yabancı paranın ülke içinde dolaşımı yasaktır. Gümrüklerde ülkeye girerken yanınızda olan para ile ülkeyi terk ederken sahip olduğunuz para miktarı birbirine yakın olmalıdır.

Kullanılmayan Çin parasının ülkeyi terk ederken yeniden dövize çevrilmesi ancak 6 ay içinde ve pasaport, uçak bileti ve döviz bozdurma belgesini göstererek mümkün olmaktadır. Dolayısıyla başlangıçta Çin parası alırken elde edilen döviz bozdurma belgesinin iyi muhafaza edilmesi gerekmektedir. Son olarak, yeniden dövize çevirdiğiniz miktar, önceden Çin parasına çevirdiğiniz miktarın yarısını geçemez. Böylece tüm parayı yeniden dövize dönüştürmek mümkün olmaz. Seyahat çekleri ve kredi kartları kullanımı ancak belli merkezlerde mümkündür.

Alışveriş için kullanılacak mağazalar üç tiptir. Devlet mülkiyetli veya Çin-yabancı ortaklığı olan mağazalar daha ucuz olabilir, ancak pazarlık olanağı yoktur. Üçüncü tip mağazalar özel şahıslara aittir. Buralarda alışveriş pazarlıklardır. Ancak değerli bir mal alınacaksa bu tip mağazalar tavsiye edilmez. Kredi kartları (Visa ve master card) bazı yerlerde geçerlidir.

15.3. Pasaport ve Vize İşlemleri

Yeşil ve gri hizmet pasaportu taşıyanlar dışındaki tüm Türk vatandaşları ülkeye girmek için vize sahibi olmak zorundadır. Ankara için vize başvuruları Pazartesi, Salı ve Perşembe günleri saat 09.30-12.00 arası kabul edilmektedir. Başvuru sırasında 1 adet fotoğraf gerekirken ayrıca bir form doldurulmaktadır. Vize verilmesi yaklaşık 10 gün sürmektedir o nedenle Büyükelçiliğe mümkün olduğunca erken başvuru yapılması tavsiye edilmektedir. Turistik çıkışlarda uçak gidiş dönüş confirmasyonu ve banka hesap cüzdanı fotokopisi istenmektedir.

15.4. Kullanılan Lisan

Çin, etnik çeşitliliğe sahip bir ülke olarak 56 kadar etnik grubu barındırmaktadır. Resmi istatistiklere göre nüfusun %92 kadarı Han etnik grubuna mensuptur. Çok sayıda bölge güçlü yerel yönetimlere sahiptir. Ülkede yaygın ve resmi dil Han dili olduğundan, ticari ilişkilerde Çin’ce olarak bu dil esas alınmaktadır. Azınlıklar kendi dillerini konuşmalar dahi yazılı olarak bu diller yaygın değildir.

15.5. Ulaşım

Çin’e giriş sırasında bulundurulması gereken belgeler arasında geçerli bir pasaport ve vize yanında, sınırda doldurulan “Giriş ve Çıkış Kayıt Formu” önemlidir. Ayrıca ülkede 6 aydan daha fazla kalacak kişilerden HIV negatif belgesi istendiği bilinmelidir.

Çin’de trafik sıkışıklığı özellikle büyük şehirlerde önemli bir problemdir.Örneğin, Pekin’de oldukça yoğun bir trafik olduğu görülmüştür. Özellikle iş çıkış saatlerinde (iş çıkış saati akşam saat 5.30) trafik sıkışıklıklarının yaşandığı görülmüştür. Bu trafik sıkışıklığının nedeni şehirdeki özel araç sayısının son yıllarda olağanüstü bir yükseliş göstermiş olmasıdır. 1980’de Pekin’deki araç sayısı 100 bin civarında iken, 1997’de 1 milyon, 2000’de 1,6 milyon ve 2010’da 4,8 milyona yükselmiştir.

Çin içinde şehirler arası seyahat amacıyla kullanılacak araçlar içinde otobüsler en sık kullanılanlardır. Genelde numaralarla belirlenmiş hatlarda çok sayıda otobüs çalışır ve bunlar sabah 05.00’ten gece 23.00’e kadar duraklardan geçmektedirler. Metro sistemi Pekin, Şanghay ve Tianjin gibi belli şehirlerde tüm olanaklarla donanmış olarak hizmet vermektedir. Tüm tabelalar Çince yanında İngilizce ile de yazılmıştır. Duyurular da İngilizce olarak tekrarlanmaktadır. Minibüsler, özellikle başlıca ticaret ve turizm merkezleri arasında bolca bulduklarından tavsiye edilmektedir. Taksi, tüm merkezlerde kolaylıkla bulunabilen ve çok pahalı olmayan bir alternatiftir. Türkiye’de olduğu gibi gidilen mesafeye ve gece-gündüz durumuna göre ücret alan taksilerde dikkat edilmesi gereken şey, inerken fiş talep edilmesidir. Haksız yere yüksek ücret alınması sık rastlanan bir durumdur. Fişte yazılı taksi numarası ile herhangi bir konudaki rahatsızlığın yetkililere iletilmesi mümkün olmaktadır.

Ayrıca çoğu taksi şoförünün İngilizce bilmediği gerçeğinden yola çıkarak gidilecek yerin adresinin Çin harfleriyle yazılmış olarak elde tutulması gerekebilir. Özellikle şehirlerarası yolculuklarda kullanılabilecek trenler, pek tavsiye edilmezler. Genelde kalabalık olan trenler pek rahat bir yolculuk imkanı vermezler. Suyolu taşımacılığı tercih edilen bir yol değildir ve bu yol kullanılacaksa önceden bir seyahat acentesi ile temas kurulması özellikle önerilmektedir. Ülke içi havayolu taşımacılığı halen 42 kadar şirket tarafından yürütülmektedir.

16. Yerel Saat

Çin, büyük bir ülke olduğundan Pekin saati tüm ülke için baz alınmıştır. İki ülke arasındaki saat dilimi farkı 6 (saat) dir. Çin’de yaz saati uygulaması yoktur.

17. İklim

Çin, kış aylarının oldukça soğuk ve kuru geçtiği bir ülkedir. Örneğin, kışın Pekin’in havası Ankara’dan çok daha kurudur. Yağışlar yaz aylarında toplanmaktadır. Özellikle kış aylarında ülkenin kuzeyi ile güneyi arasındaki ısı farkına dikkat etmek gerekir. Kuzey, daha soğuk iken; güney, tropikal bir etkidir. Nemlilik oranları da bölgeden bölgeye değişir ve özellikle güneydoğu bölgelerinde nem yüksektir.

18. SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YANLAR

- Çin, maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Aralarında demir, demir alaşımlı metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda bulunmaktadır.
- Çin Halk Cumhuriyeti 2,5 milyar dolar ihracat ile dünyanın en büyük mal ihracatçısı konumundadır.

FIRSATLAR

- Çin son dönemde yabancı sermayeyi çekme konusunda çok başarılı olmuştur. 1990'ların başından itibaren gelişmekte olan ülkelere yapılan yatırımların başında Çin yer almıştır.
- Çin'in ülkemize yapmış olduğu toplam yatırım miktarı 2 milyar Dolar civarındadır. Bu yatırımların sektörel dağılımı; enerji, altyapı, lojistik, finans, madencilik, telekomünikasyon ve hayvancılık alanlarındadır.

ZAYIF YANLAR

- Dünyanın en kirliliği Çin'de teneffüs edilmektedir. Hava Kirliliği tehlikeli boyutlara ulaşmış olup, yere halkın yaşam kalitesini düşürmektedir.
- Çin her sene düzenlediği hayvan festivalleri ile tüm dünyada tepki çekmesi ve bu durumun sosyal ilişkilerini etkilemesi.

TEHTİDLER

- ABD'nin başlattığı ticaret savaşları sonucu Çin'de büyümenin %6'nın altına düşmesinden endişe edilmektedir. Çin'in daha yavaş büyümesi dünyanın geri kalanı için de önemli bir yavaşlama anlamına gelecektir.
- Türkiye'nin Çin karşısında ki ihracatının az olmasından kaynaklanan ticaret açığının fazla olması.

19. YARARLI ADRESLER

ÇİN HALK CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Çin Halk Cumhuriyeti Olağanüstü ve Tam Yetkili Türkiye Büyükelçisi: DENG LI

Adres : Tarabya Mahallesi, Çoban Çeşme Sk. No:4, 34457 Sarıyer/İstanbul

Telefon : (0212) 299 21 88

Faks : +90 (312) 446 4248

E-posta: hinaemb_tr@mfa.gov.cn, liu10qia@126.com

T.C. PEKİN BÜYÜKELÇİLİĞİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin ÇHC nezdindeki Büyükelçisi: Abdulkadir Emin ÖNEN

Adres : San Li Tun Dong 5 Jie No: 9

100600 Beijing / PRC

Telefon: +86 10 6532 1715

Faks : +86 10 6532 5480

E-posta: embassy.beijing@mfa.gov.tr

GUANGZHOU TİCARET ATAŞELİĞİ

Adres : Turkish Consulate General Office of the Commercial Attache
23 A, Development Center, No:3, Lin Jiang Avenue, Zhujiang New Town,
Guangzhou, 510623, People's Republic of China

Tel: 00 86 20 / 3785 3430

Faks: 00 86 20 / 3785 3409

E-posta: guangzhou@ticaret.gov.tr

HONG KONG TİCARET ATAŞELİĞİ

Hong Kong Ticaret Ataşesi: Ayşe Gül BARKÇİN

Adres: Turkish Consulate General Office of the Commercial Attache
Room 1907, 19/F., Tower One, Lippo Centre, 89 Queensway, Hong Kong

Tel: + 852/ 28 93 66 09

Faks: +852/ 28 93 66 20

E-posta: hongkong@ticaret.gov.tr

PEKİN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Pekin Ticaret Müşaviri: Mehmet Halil MADAZLI

Pekin Ticaret Müşaviri: Mustafa İlker ÖZDEM

Adres: Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor Beijing Lufthansa Center, 50 Liangmaqiao Road, Chaoyang District, Unit:C 812 A, Beijing 100016, People's Republic of China

Tel: 0086-10-64649538

Faks: 0086-10-64642268

E-posta: pekin@ticaret.gov.tr

SHANGAY TİCARET ATEŞELİĞİ

Shangay Ticaret Ataşesi: Aykut AYMELEK

Adres: Turkish Consulate General Office of the Commercial Attache No.1055 Zhong Shan Road (W) Zhong Shan Plaza 806 Changning District Shanghai People's Republic of China 200051

Tel: 86-21-64378302

Faks: 86-21-64330221

E-posta: sanghay@ticaret.gov.tr

20. KAYNAKÇA

1. Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ekonomi.gov.tr
2. Trademap – www.trademap.org
3. Worldometers - www.worldometers.com
4. CIA World Factbook- <https://www.cia.gov/>
5. Uludağ İhracatçı Birlikleri